

मुकुर्विम् 1) adj. der eine gute Opfergabe bereit hat RV. 4,2,4. — 2) m. N. pr. eines Ängirasa पाङ्गाव. Br. 14,3,25. eines Sohnes des Bhumanju MBu. 1,3714. — Vgl. सौकुर्विष.

मुकुर्वीतुनाम् adj. dessen Name d. h. Person sich leicht rufen lässt RV. 9,83,6.

1. **मुकुर्व्य** adj. (f. स्त्री) zur Anrufung geeignet: मुष्टुति RV. 4,43,1.

2. **मुकुर्व्य** adj. (मुकुर्व्य nach gaṇa क्वादि zu P. 6,2,118) dessen Opfer gelingt RV. 1,74,5.

मुकुस्त 1) adj. a) schönhändig RV. 3,57,2. 5,42,12. 43,2. TS. 3,10, 8,4. — b) geschickt mit der Hand: गोडुक् RV. 1,164,26. Rbhu 4,33, 8. 35,3. 9. 7,35,12. Çāṇkh. Ça. 8,20,3. RV. 5,43,4. 9,97,37. 10,30,2. — 2) m. N. pr. a) eines Soma-Wächters VS. 4,27. — b) eines Sohnes des Dhṛtarāṣṭra MBu. 1,2737. 4549. 7,6938.

मुकुस्तिन् m. N. pr. eines Daçapūrvin H. 34. Wilson, Sel. Works 1,336. fg.

मुकुस्त्य 1) adj. geschickt mit der Hand: ऋधु RV. 10,41,3. 1,64,1. मा धीवत मुकुस्त्यः (°स्त्यः) 9,46,4. 107,21 ist wohl मुकुस्त्या zu betonen. — 2) m. N. pr. eines Rshi mit dem metron. Ghausheja, Liedverfassers von RV. 10,41, RV. Anukr.

मुकुर्द adj. 1) der ein gutes Innere d. h. einen guten Magen u. a. w. hat: Indra RV. 8,2,5. — 2) gutherzig; vertraut, befreundet (Gegens. डुर्दार्द); nom. मुकुर्दः AV. 2,7,5. यत्र मुकुर्दः मुकुतो मर्दति 3,28,5. 6. 6, 120,3. 19,32,6. — Vgl. मुकुद्, सौकुर्द, सौकुर्दः.

मुकुस adj. (f. स्त्री) anmuthig lachend Khandom. 112.

मुकुसिन् adj. dass. uneig.: पुष्प (तरु) Varāh. Brū. S. 31,2.

मुकुम् adj. Declin. Vor. 3,153.

मुक्ति (कृति = धित von 1. धा) 1) adj. = विक्ति Viçva im ÇKDr. a) sehr passend, — angenehm: खिन्ः den Sinnen Nir. 3,13. 5,26. — b) sehr heilsam, — erspriesslich: वचस् R. Gorr. 1,10,1. — c) (sich behaglich fühlend) vollkommen befriedigt (insbes. durch den Genuss von Speise und Trank), ganz satt, voll H. 426. Viçva im ÇKDr. न सत्रा मुक्ति इव स्यात् Ça. Br. 1,6,3,31. पापयतेनत्मुक्तिं कुरुत 8, 2,9. 2,1,4,4. पशोः मुक्तिं स्यात्तरः कुत्तिरुनतरो भवति 7,5,4, 38. मुक्तिः सुखे शयने शयानः 11,5,3,4. Çāṇkh. Br. 10,1. Ait. Br. 3,39,47. गृहेषु मुक्तिो वसति 8,26. Lāṭy. 5,1,12. Kāṭy. Ça. 2,1,10 (अ०). P. 2,2, 11. Varāh. Brū. S. 51,29. मत्स्यादनेन पुष्टः मुक्तिश्च पाङ्गाव. ed. orn. 41,5. Bei dieser Bed. könnte man auch an 1. धि denken. — 2) f. स्त्री Bez. einer der Zungen des Feuers Gāṭh. im ÇKDr. — 3) n. Sättigung, Fülle: मुक्तिं मा धाः TS. 1,5,10,1. — Vgl. सौक्त्य.

मुक्तिरप्य adj. P. 6,2,119, Schol. schönen Goldschmuck tragend, — besitzend RV. 1,125,2. 4,4,10. VS. 29,6.

मुक्तिरप्यैव adj. dass. AV. 20,128,7. Çāṇkh. Ça. in Ind. St. 5,386.

मुकुत 1) adj. (f. स्त्री) a) richtig geopfert: क्विम् RV. 8,49,14. कोत्रा VS. 7,15. AV. 6,71,1. 10,9,26. TS. 7,3,22,1. Kāṭy. Ça. 25,9,6. मख R. ed. Bomb. 1,20,28. सुपक्ष 7,83,6. — b) dem richtig geopfert worden ist: ऋधुः Brū. P. 8,18,31. पाङ्गाव. 182,17. — 2) n. ein richtiges Opfer Ça. Br. 14,9,4,24. Āçv. Ça. 2,2,15. Gṛhu. 1,10,23. ऋक् Ça. 2,2,15. ऋक् Gṛhu. 1,10,23.

मुकुताद् adj. ein richtiges Opfer essend RV. 9,71,4.

मुह 1) adj. gut —, schön rufend: Zunge VS. 1,30. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Ugrasena Buāg. P. 9,24,23.

मुहति adj. v. l. AV. 7,4,1 für स्वभूति der VS. 27,33.

मुहता (von मुहद्) f. Freundschaft R. 2,21,51. 5,90,6. Rāṅga-Tan. 1,114.

मुहत् (wie oben) n. dass. R. 6,36,95. Kāṭhās. 10,20.

मुहद् 1) m. a) Freund, auch ein politischer Freund, Allirter (auch von Planeten) P. 5,4,150. AK. 2,8,4,12. 17. H. 714. 730. Halāṅ. 2,273. Lāṭy. 3,3,3. 9,8,6. Kauç. 27. 50. 53. 62. M. 7,32. 9,294. MBu. 3,1810. 2263. R. 2,39,35. Śuça. 1,111,18. 112,18. 118,20. Kām. Nitis. 1,16. Megh. 39. 77. 98. Rr. 1,27. Çāk. Cu. 141,4. Spr. (II) 844. 1131. 1345. 2608 (मुहद्वा जनाः befreundete Männer). 4065. 4238. 7145. fgg. 7341. Varāh. Brū. S. 2,24. 9,39. 17,4. 19,18. Brū. 2,16. 19. 19,4. Laghū. 2. 10. fg. Kāṭhās. 18,341. Buāg. P. 3,23,6. 23,21. 5,10,9. 26. प्रिय० Vikr. 11,13. Hit. 14,21. मुहज्जन R. 2,31,28. 82,30. मुहन्मित्रम् cop. comp. Spr. (II) 6551. मुहत्प्राप्ति Sāṃkhyak. 31. मुहद्दे Hit. 4,3. मुहद्दय M. 11,56. 88. अ०, स० adj. comp. Spr. (II) 784. मुहत्तम MBu. 1,7491. Spr. (II) 772, v. l. Buāg. P. 1,9,20. 3,15,31. 4,30,21. 5,2,12. 7,2,34. 10,38, 20. 22. — b) Bez. des 4ten astrologischen Hauses Varāh. Brū. 11,6. Laghū. 1,15. — 2) f. Freundin Gobh. 2,10,40. Kauç. 76. दुर्लभा च मुह्वारी Spr. (II) 2876, v. l. — Vgl. अ०, किं, मधु०, वि०, मुकुर्द, सौकुर्द. **मुहद** m. = मुहद् Freund oder = मुहद्दय gutherzig: Çiva MBu. 13,1214.

मुहद्दय adj. gutherzig AK. 3,1,3. अग्निर्वै देवानां मुहद्दयतमः Ait. Br. 7,16. Kāṭy. 11,6. schlechte v. l. für सहद्दय Spr. (II) 2990. — Vgl. सौहृदय.

मुहेत m. ein guter Winter Çāṇkh. Gṛhu. 4,18. Pār. Gṛhu. 8,2.

मुकेत und **मुकेत** m. 1) ein guter Opferer RV. 7,67,3. TS. 7,1, 8,4. RV. 8,92,12. — 2) N. pr. eines Sohnes des Bhumanju MBu. 1, 3714. des Vitatha Hariv. 1732. — Nach dem Schol. zu P. 5,4,155 adj. comp.

मुकोत्र m. 1) N. pr. verschiedener Personen: Bhāradvāja, Liedverfasser von RV. 6,31. fg. Bārhaspatja Ind. St. 3,244,6. aus Atri's Geschlecht Mān. P. 118,24. — MBu. 3,987. Verz. d. Oxf. H. 32,2,28. ein Lehrer Wilson, Sel. Works 1,211. ein Fürst MBu. 1,224. 7,2184. fgg. 12,917. fgg. ein Kaurava 3,13249. ein Sohn Sahadeva's 1,3832. VP. 460. Buāg. P. 9,22,30. Bhumanju's MBu. 1,3714. Brhatkshatra's Hariv. 1053. VP. 431. Kāṇkānaprabha's Hariv. 1416. VP. 398, N. 3. Kāṇkāna's 398. Vitatha's Hariv. 1732. Sudhanvan's 1802. Sudhanus' VP. 435. Buāg. P. 9,22,5. Kshatravṛddha's 17,2. VP. 406. N. pr. eines Daitja MBu. 12,8268. eines Affen R. 4,41,3. — 2) pl. Bez. der Verehrer einer best. Form des Feuers Verz. d. Oxf. H. 248,6,10. — Vgl. सौकोत्र, सौकोत्रि.

मुक्ष m. pl. N. pr. eines Volkes MBu. 1,4221. 4453. 2,1029 (nach der Lesart der ed. Bomb.). 1090. 1099. 8,236. Hariv. 4968. 12832. Raghu. 4,35. Varāh. Brū. S. 5,37 (°जनाः). 14,5. 16,1. P. 4,2,81. Schol. Hall in der Einl. zu Vāsavad. 53. Daçak. 96,7. 142,4. H. an. 2,181. Med. qh. 3 (an den beiden letzten Stellen शुक्ष geschr.). Zurückgeführt wird der Name des Volkes auf मुक्ष einen Sohn des Dirghatamas und der